

A 2006. DECEMBER 16-i BALATONI VÍZIMADÁR-FELMÉRÉS EREDMÉNYEI
RESULTS OF WATERBIRD CENSUS (16 DECEMBER 2006) AT LAKE BALATON
AND ITS SURROUNDINGS

Kovács Gyula

Nyugat-Magyarországi Egyetem, Vadgazdálkodási és Gerinces Állattani Intézet
University of West Hungary, Institute of Wildlife Management and Vertebrate Zoology
H-9400 Sopron, Ady E. u. 5., Hungary
MME, Dél-Balaton Természetvédelmi Csoport (35-ös számú helyi csoport)
BirdLife Hungary, South-Balaton Nature Conservation Group
H-8638 Balatonlelle, Irmapuszta, Hungary
<http://dbmm.fw.hu>, e-mail: gykov@yahoo.com

1. BEVEZETÉS

Az MME Dél-Balaton Természetvédelmi Csoport (35-ös számú helyi csoport) 2005-ben a teljes Balatonon, a déli part menti halastavakon és berkein végzett vízimadár-számlálást (KOVÁCS, 2008) 2006-ban megismételte.

2. ANYAG ÉS MÓDSZER

2006. december 16-án a Balatonon és a környező vizes élőhelyeken, összesen 51 területen (**1. táblázat, 1. térkép**) történt felmérés, az előző évben is alkalmazott metodikával. A reggeli órákban erős köd nehezítette a megfigyelést, amely azonban a késő délutáni órákra feloszlott. Csapadék nem volt és az évszakhoz képest enyhe időjárás miatt a tó nem fagyott be.

A felmérést a következő megfigyelők végezték: BENDE ZSOLT, BENKE SZABOLCS, BODOR GÁBOR, HORVÁTH GÁBOR, KOVÁCS GYULA, MÉSZÁROS ANDRÁS, PINTÉR BALÁZS, SELMECZI KOVÁCS ÁDÁM, SZATÓRI JÁNOS, SZELLE ERNŐ, VERSECZKI NIKOLETTA, IFJ. VINCZE BÉLA. Minden résztvevőnek köszönjük a munkát!

3. EREDMÉNYEK

A szinkron alatt összesen 32 vízimadár fajt (10 család) sikerült regisztrálni, ezen belül a Balatonon 24, a többi vizes élőhelyen 23 faj fordult elő (**2. táblázat**). Öt területen volt 10, huszonnyolc helyen 5, vagy annál több vízimadár faj, a legtöbb (15 faj) az Irmapusztai-halastavakon (**2. térkép**).

Az előző évhez képest abszolút (10 560 pld.) és relatív (60%) értelemben is kevesebb madarat figyeltünk meg a Balatonon és jóval többet (>7000 pld., 40%) a többi vizes élőhelyen. A legtöbb madár a Nagyberekben fordult elő, főként ludak (*Anser spp.*), ezen belül is a nyári lúd (*Anser anser*) volt abszolút domináns (1500 pld.), ami az egy helyen egy fajból megfigyelt legnagyobb mennyiséget is jelentette. Ugyanitt észleltük kárókatonából (*Phalacrocorax carbo*) (550 pld.), vetési lúdból (*Anser fabalis*) (600 pld.), nagy lilikből (*Anser albifrons*) (800 pld.) és tőkés récéből (*Anas platyrhynchos*) (1100 pld.) a legnagyobb csapatokat. Összességében a legtöbb egyedet szárcsából (*Fulica atra*) számoltuk (3300 pld.) (**1. ábra**). Nem sokkal kevesebb (3100 pld.) került elő tőkés récéből, mely a leggyakrabban

regisztrált faj volt (**3. ábra**). Mindkét fajnál esetenként többszázas csapatokat lehetett megfigyelni. A többi domináns ($D > 5\%$), akcesszórius ($D 1-5\%$) és akcidens ($D 0,1-1\%$) fajok az **1. és 2. ábrán** láthatók.

A halastavakon, berkekben előforduló vízimadarak háromnegyede a récefélék (*Anatidae*) közé tartozott. A Balatonon ezen taxon aránya már csak 58%, az összesítésben pedig 65%, mivel itt jóval nagyobb számban voltak jelen a guvatfélékhez (*Rallidae*) tartozó szárcsák. E két család a megfigyelt madarak több mint 80%-át adta. A további jelentősebb fajok a sirályfélék (*Laridae*) és a kárókatonafélék (*Phalacrocoracidae*) közé tartoztak, melyek elsősorban a dankasirály (*Larus ridibundus*) és a kárókatona.

A fentiekben említett vizes élőhelyek mellett a Balatonon nagyobb vízimadártömegek a Keszthely, Vonyarcvashegy; valamint a Balatonföldvár–Szántód és a Tihany, Balatonalmádi partszakaszoknál koncentráálódtak.

Faunisztikai érdekesség a jegesréce (*Clangula hyemalis*), a szerecsensirály (*Larus melanocephalus*) valamint a kanalasgém (*Platalea leucorodia*) megjelenése volt.

1. táblázat: A felmért területek és a megfigyelt egyedszámok (2006.12.16.).

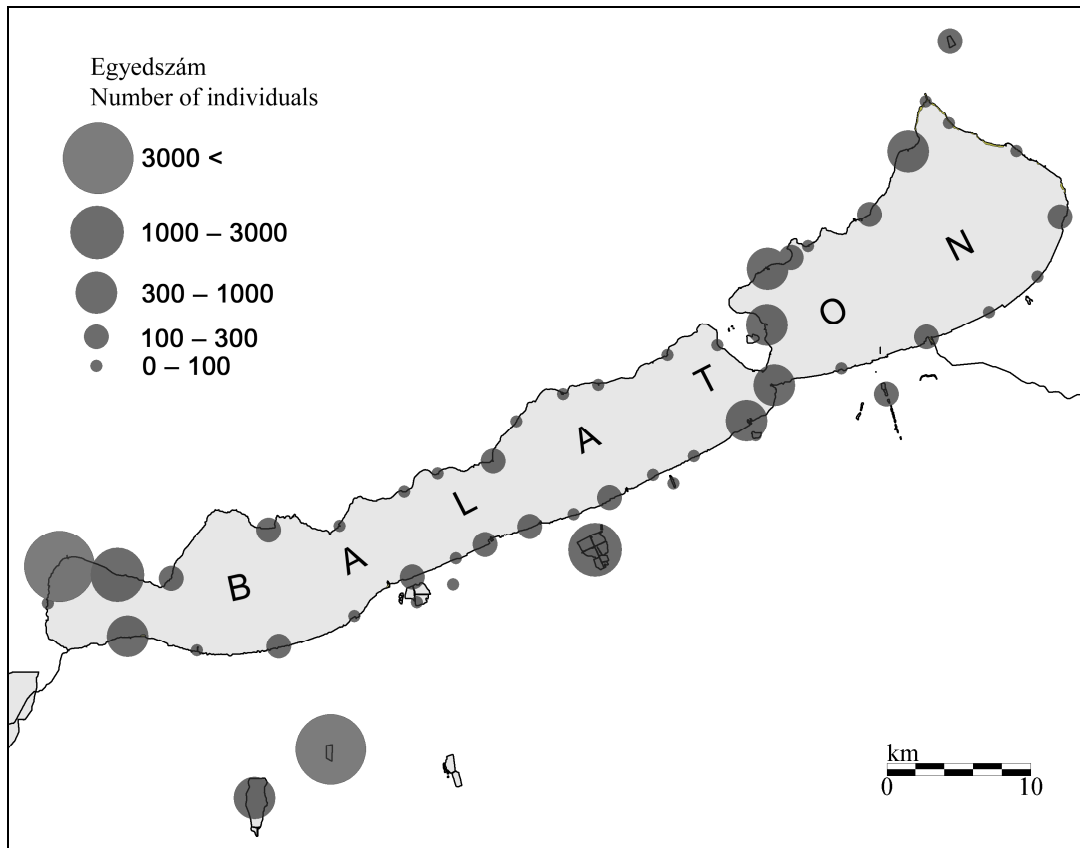
Table 1: Survey plots and the number of individuals (16 December 2006).

Terület Plot	Egyedszám Numbers	Terület Plot	Egyedszám Numbers
Nagyberek Fehérvíz TT	5 065	Fonyódliget	92
Keszthely	3 428	Zamárdi	80
Irmapusztai-halastavak	1 283	Balatonfűzfő (móló)	71
Vonyarcvashegy	1 067	Csopak	69
Tihany (móló)	797	Ábrahámhegy	67
Balatonföldvár	759	Balatonfűzfő (Fövény-strand)	63
Balatonalmádi	563	Balatonszárszó	54
Szántód rév	524	Balatonudvardi	54
Marcali-víztározó	381	Balatonszárszói berek	53
Balatonberény	373	Balatonkenese	44
Balatonfüred (móló)	333	Balatonföldvári-halastó	43
Balatonfenyves	290	Fonyódi (Zardavári)-halastavak	40
Balatongyörök	233	Zánka	40
Fonyód	227	Balatonmáriafürdő	39
Királyszentistván	192	Balatonlelle-felső	37
Balatonlelle	182	Sajkod	21
Balatonboglár	172	Badacsony	13
Szigliget	143	Bélatelep	2
Révfülöp	142	Ordacsehi-berek	2
Balatonszemes	135	Balatonszepezd	2
Balatonaliga	118	Balatonakali	1
Siófok	116	Fenekpuszta	0
Balatonfüred (csopaki oldal)	105	Balatonöszöd	0
Alsóörs	104	Balatonszabadi	0
Töreki-halastavak	103	B.szabadi-Sóstó	0
		Balatonrendes	0
Halastavak, berkek / Fishponds, other wetlands		7 162	
Balaton / Lake Balaton		10 560	
Összesen / Total		17 722	

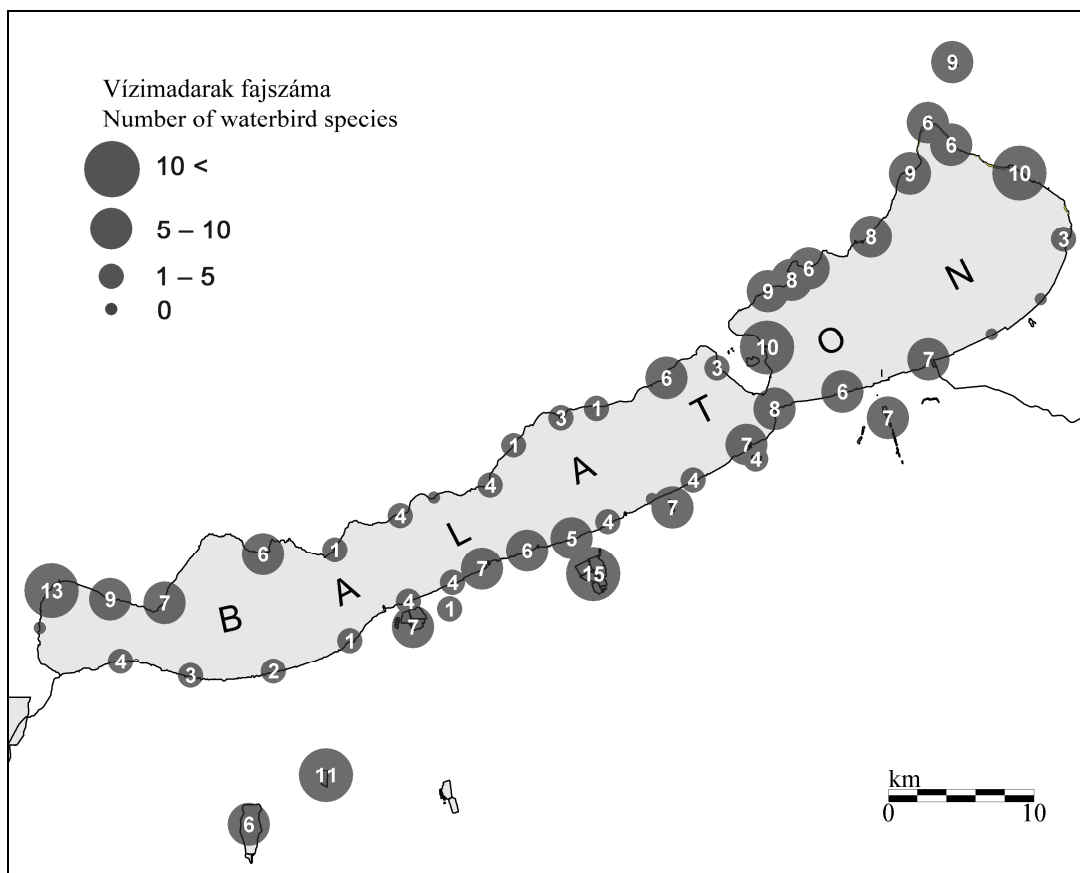
2. táblázat: A megfigyelt vízimadár fajok, dominanciájuk (D) és konstanciájuk (C) (2006.12.16.).

Table 2: The observed waterbird species, dominance (D) and constancy (C) values (16 December 2006).

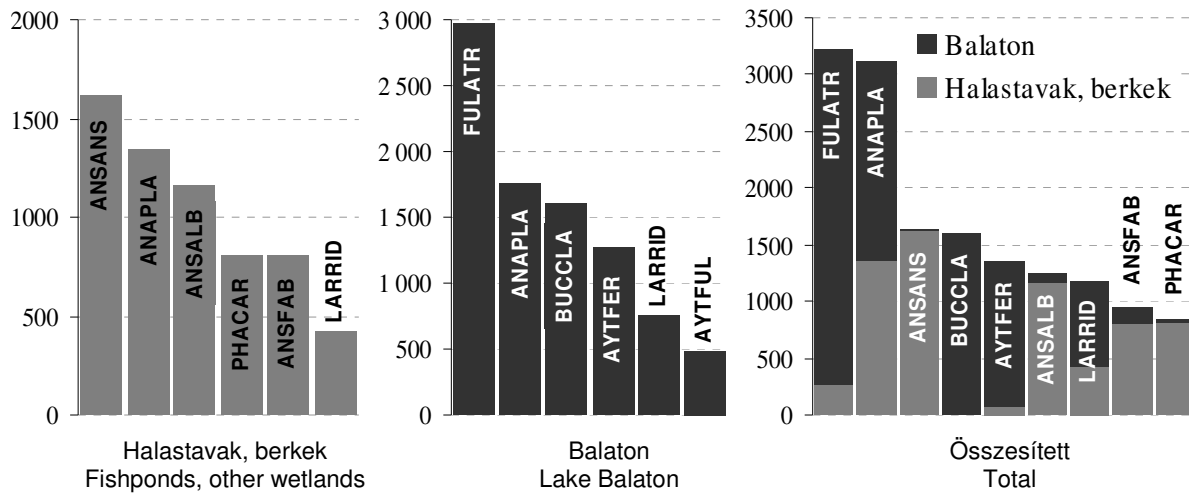
Vízimadár fajok Waterbird species	Halastavak, berkek <i>Fishponds, other wetlands</i>		Balaton Lake Balaton		Összesen Total	
	D	C	D	C	D	C
Gaviidae			0,1%		0,1%	
<i>Gavia arctica</i> [GAVARC]	-	-	0,1%	19,0%	0,1%	15,7%
<i>Gavia immer</i> [GAVIMM]	-	-	0,0%	2,4%	0,0%	2,0%
Podicipedidae	0,2%		1,0%		0,7%	
<i>Tachybaptus ruficollis</i> [TACRUF]	0,0%	22,2%			0,0%	5,9%
<i>Podiceps cristatus</i> [PODTUS]	0,1%	11,1%	0,9%	38,1%	0,6%	33,3%
<i>Podiceps grisegena</i> [PODNA]	-	-	0,0%	2,4%	0,0%	2,0%
<i>Podiceps nigricollis</i> [PODNIG]	-	-	0,1%	4,8%	0,0%	3,9%
Phalacrocoracidae	11,3%		0,4%		5,1%	
<i>Phalacrocorax carbo</i> [PHACAR]	11,3%	55,6%	0,4%	11,9%	5,1%	19,6%
Ardeidae	1,9%		0,0%		0,8%	
<i>Egretta alba</i> [EGRALB]	0,5%	66,7%	-	-	0,2%	11,8%
<i>Ardea cinerea</i> [ARDCIN]	1,4%	77,8%	0,0%	2,4%	0,6%	15,7%
Threskiornithidae	0,0%		-		0,0%	
<i>Platalea leucorodia</i> [PLALEU]	0,0%	11,1%	-	-	0,0%	2,0%
Anatidae	74,4%		58,0%		65,0%	
<i>Cygnus olor</i> [CYGOLO]	0,2%	44,4%	1,8%	40,5%	1,1%	41,2%
<i>Anser fabalis</i> [ANSFAB]	11,3%	33,3%	1,5%	14,3%	5,7%	17,6%
<i>Anser albifrons</i> [ANSALB]	16,2%	33,3%	1,0%	7,1%	7,5%	11,8%
<i>Anser anser</i> [ANSANS]	22,6%	33,3%	0,1%	2,4%	9,7%	7,8%
<i>Anas penelope</i> [ANAPEN]	2,8%	22,2%	0,0%	2,4%	1,2%	3,9%
<i>Anas crecca</i> [ANACRE]	0,9%	22,2%	-	-	0,4%	3,9%
<i>Anas platyrhynchos</i> [ANAPLA]	18,8%	77,8%	18,4%	73,8%	18,6%	74,5%
<i>Anas acuta</i> [ANAACU]	0,0%	11,1%	-	-	0,0%	2,0%
<i>Anas clypeata</i> [ANACLY]	0,6%	11,1%	-	-	0,2%	2,0%
<i>Aythya ferina</i> [AYTFER]	1,0%	33,3%	13,4%	28,6%	8,1%	29,4%
<i>Aythya fuligula</i> [AYTFUL]	-	-	5,0%	28,6%	2,9%	23,5%
<i>Clangula hyemalis</i> [CLAHYE]	-	-	0,0%	2,4%	0,0%	2,0%
<i>Bucephala clangula</i> [BUCCLA]	0,1%	11,1%	16,8%	61,9%	9,6%	52,9%
<i>Mergus merganser</i> [MERMER]	-	-	0,0%	2,4%	0,0%	2,0%
indet. <i>Anas</i> sp.			1000 pld. / ind.		1000 pld. / ind.	
Rallidae	3,6%		31,1%		19,3%	
<i>Fulica atra</i> [FULATR]	3,6%	33,3%	31,1%	38,1%	19,3%	37,3%
Scolopacidae	0,1%		-		0,0%	
<i>Gallinago gallinago</i> [GALGAL]	0,0%	11,1%	-	-	0,0%	2,0%
<i>Tringa ochropus</i> [TRIOCH]	0,1%	11,1%	-	-	0,0%	2,0%
Laridae	8,5%		9,3%		8,9%	
<i>Larus melanocephalus</i> [LARMEL]			0,0%	2,4%	0,0%	2,0%
<i>Larus ridibundus</i> [LARRID]	5,9%	66,7%	8,0%	52,4%	7,1%	54,9%
<i>Larus canus</i> [LARCAN]	-	-	0,6%	26,2%	0,3%	21,6%
<i>Larus cachinnans</i> [LARCAC]	2,6%	33,3%	0,7%	19,0%	1,5%	21,6%
Alcedinidae	0,0%		0,0%		0,0%	
<i>Alcedo atthis</i> [ALCATT]	0,0%	11,1%	0,0%	2,4%	0,0%	3,9%

1. térkép: Egyedszámok az egyes megfigyelési helyeken (2006.12.16.).
 Map 1: Number of individuals counted on the survey plots (16 December 2006).

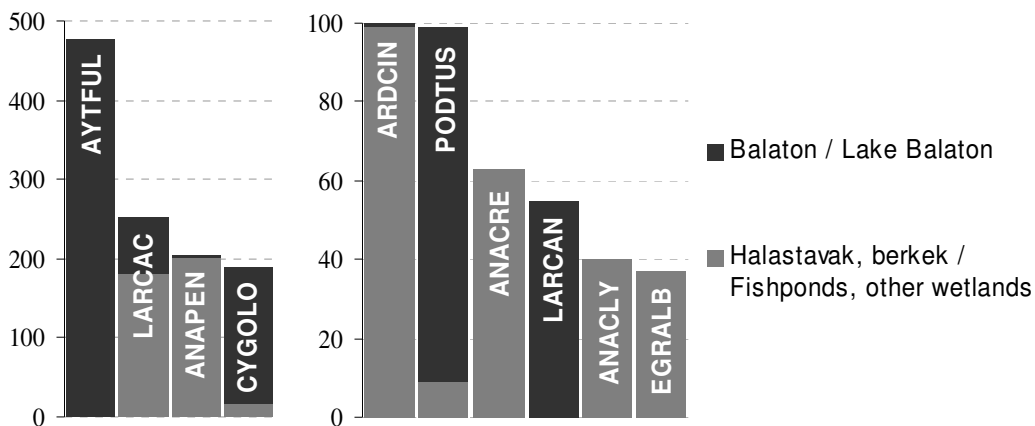

2. térkép: Fajszámok az egyes megfigyelési helyeken (2006.12.16.).
 Map 2: Species richness of the survey plots (16 December 2006).

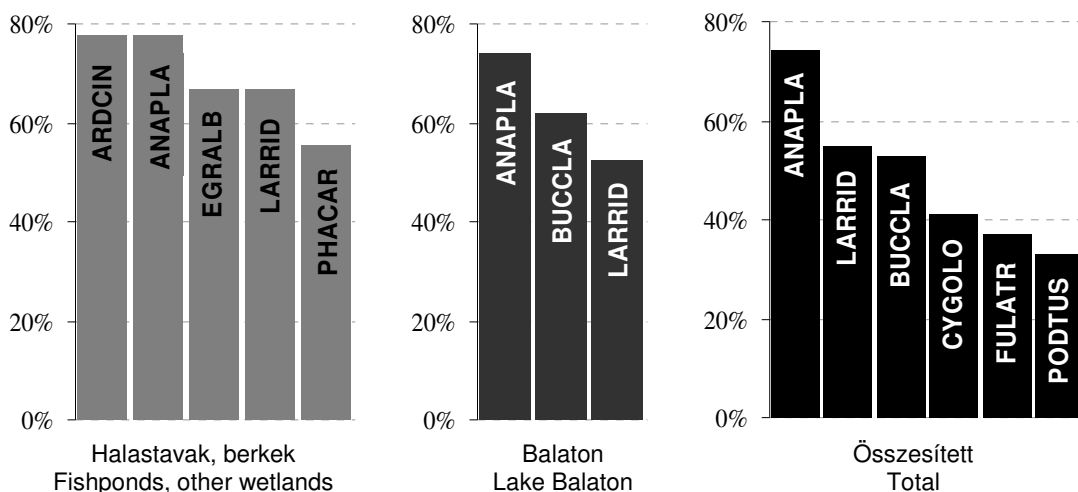
1. ábra: Domináns (D > 5%) fajok abundanciája (2006.12.16.).

Figure 1: Abundance of dominant (D > 5%) species (16 December 2006).

2. ábra: Akcesszórikus (D 1–5%) és akcicens (D 0,1–1%) fajok abundanciája (2006.12.16.).

Figure 2: Abundance of accessory (D 1–5%) and accidental (D 0,1–1%) species (16 December 2006).

3. ábra: Gyakori fajok (C > 50%) fajok konstanciája (2006.12.16.).

Figure 3: Constancy of common (C > 50%) species (16 December 2006).

IRODALOMJEGYZÉK - REFERENCES

KOVÁCS GY. (2008): A 2005. november 12-i Balatoni vízimadár-felmérés eredményei [Results of waterbird census (12 November 2005) at Lake Balaton and its surroundings]. *Magyar Vízivad Közlemények – Hungarian Waterfowl Publications*. **16**:247-254.

RESULTS OF WATERBIRD CENSUS (16 DECEMBER 2006) AT LAKE BALATON AND ITS SURROUNDINGS

Kovács, Gy.

Waterbird census was carried out by the South-Balaton Nature Conservation Group (BirdLife Hungary) at 51 survey plots (**Table 1, Map 1**) around Lake Balaton and other wetlands connected to its southern shore on the 16th of December 2006, similarly to the 2005 census (KOVÁCS, 2008).

During the count a total of 32 waterbird species (belonging to 10 families) were recorded. The number of species recorded on Lake Balaton is 24, while in the other wetland habitats 23 species were observed (**Table 2, Map 2**). Compared to the results in 2005, the number of individuals was less on Lake Balaton (10 560 birds, 60%) and higher in the surrounding wetland habitats (>7000 birds, 40%). The biggest flock of birds (>5000 individuals) was recorded from Nagyberek (Fehérvíz Nature Conservation Area). The most abundant bird species were Eurasian Coot - *Fulica atra* (3300 birds) (**Figure 1**) and Mallard - *Anas platyrhynchos* (3100 birds), the latter resulted to be the most constant species (**Figure 3**). **Figures 1 and 2** show the remaining dominant (D >5%), accessory (D 1-5%) and accidental (D 0,1-1%) species.

The following observers were participated in the count: ZSOLT BENDE, SZABOLCS BENKE, GÁBOR BODOR, GÁBOR HORVÁTH, GYULA KOVÁCS, ANDRÁS MÉSZÁROS, BALÁZS PINTÉR, ÁDÁM SELMECZI KOVÁCS, JÁNOS SZATÓRI, ERNŐ SZELLE, NIKOLETTA VERSECZKI, BÉLA VINCZE JR. Special thanks for their help!